

PHAIDRA

PHAIDRA

Mai Murdmaa tantsulavastus Benjamin Britteni ja Iannis Xenakise muusikale
Dance performance by Mai Murdmaa to the music of Benjamin Britten and Iannis Xenakis
Esietendus 5. veebruaril 2010 Kumu auditooriumis / Premiere on February 5, 2010 at Kumu auditorium

Lavastaja-koreograaf ja kunstnik / Stage Director-Choreographer and Designer MAI MURDMAA
Valguskunstnik / Lighting Designer AIRI ERAS

Osades / Cast:

Phaidra KAIE KÖRB
Hippolytos ALEKSANDR PRIGOROVSKI
Theseus ANATOLI ARHANGELSKI
Laulja ja amm / Singer and the nurse JUULI LILL
Repetitor / Repetiteur VIESTURS JANSONS

Tekste lugesid: Anu Lamp ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia üliõpilased / Texts were read by Anu Lamp and the students of the Estonian Academy of Music and Theatre

Benjamin Britteni kantaadi „Phaedra“ op 93 metsosopranile ja orkestrile salvestas Rahvusooper Estonia orkester, dirigent Mihhail Gerts.
Benjamin Britten's cantata *Phaedra* Op. 93 for mezzo-soprano and orchestra was recorded by the Estonian National Opera Orchestra, conductor Mihhail Gerts.

Etenduse kestus / Approximate running time: 1 h

Sponsorid: Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Linnavalitsus
Sponsors: Cultural Endowment of Estonia, Estonian Gambling Tax Council, City Council

Täname: Kärt Ulman, Pako Ulman, Livia Ulman, Eesti Nuku- ja Noorsooteater, Eesti Draamateater ja Eesti Tantsuagentuur
We thank: Kärt Ulman, Pako Ulman, Livia Ulman, Estonian State Puppet and Youth Theatre, Estonian Drama Theatre and Estonian Dance Agency

Haamrina meeletehti taob
ja keeva veena keha pöletab.
M. Tsvetajeva

Meie tantsuetendus põhineb Euripidese (u. 480–406 e.m.a) tragöödial „Hippolytos“. Laulutekstid pärinevad Jean Racine'i (1639–1699) samaainelise teose („Phèdre“) ingliskeelsest tõlkest.

Phaidra tegelaskuju on huvitanud paljusid loojaid alates antiikautoritest nagu Sophokles (kelle tragöödia pole tänaseni säilinud), Euripides, Seneca, kuni prantsuse tragöödiakirjaniku Jean Racine'i ja vene poetessi Marina Tsvetajevani.

Selle põhjuseks ei saa olla ainult müüdi süže – Phaidra armub oma mehe Theseuse poega Hippolytosesse ja kire lahendamatuses tapab enda. Kire absoluutus ja jagamatus teevald temast suure traagilise kangelanna. Südlasi pole – kõigi üle valitseb saatuslik kirg.

*Like a hammer beating my temples,
Burning the body like boiling water.*

M. Tsvetaeva

Our dance performance is based on Hippolytus, the tragedy by Euripides (ca. 480 BC – 406 BC). The texts of the songs have been taken from the English translation of Jean Racine's (1639–1699) play Phèdre.

The character of Phaedra has inspired numerous authors from antique writers such as Sophocles, Euripides, Seneca, to the French tragedian Jean Racine and Russian poetess M. Tsvetaeva.

The reason for this is not merely the plot of the myth – Phaedra falls in love with Hippolytus, the son of her husband Theseus, and in the end kills herself in the insolubleness of her passion. It is the absoluteness and indivisibility of the passion, which make her the great tragic heroine. There are no culprits – everyone is possessed by fatal passion.

Iannis Xenakis sündis 29. mail 1922 Rumeenias kreeklastest vanematele. 10-aastasena saatis isa ta kooli Spetsai saarele Kreekas. Seal liitus ta poistekooriga, õppis muusikat ning vaimustus Kreeka rahva- ja vaimulikust muusikast.

Spetsai saarel suundus Xenakis edasi Ateenasse, et õppida arhitektuuri – kooli kõrvalt võttis ta ka muusikatunde. Peagi pidi ta aga Kreekast Saksamaa sissetungi tõttu põgenema ning suundus Pariisi. Hoolimata töökogemuste puudumisest leidis ta aga koha Le Corbusier' arhitektuuribüroos, kus alustas assistendina, ent hakkas õige pea koos Le Corbusier'ga mahukate projekteid kallal töötama.

Arhitektitöö kõrvalt õppis Xenakis ka harmooniat, kontrapunkti ja komponeerimist.

Kaua aega aga ei leidnud ta omale õpetajat, kuni aastani 1953, mil ta hakkas regulaarselt Olivier Messiaeni tundides käima. Messiaeni serialism oli ka suureks mõjukks Xenakise esimesele suuremale teosele „Anastenaria“ (1953–54). Triptühhi kolmandat osa, „Metastaseist“, peetakse üldiselt Xenakise esimeseks küpseks teoseks.

Xenakis oli esimene, kes kaasas muusikasse ja muusikateooriasse elektroonilist ja arvutimuusikat, matematikat, statistikat ja füüsikat ning sidus omavahel heli ja arhitektuuri. Ta rakendas ka töenäosusteooria, statistika, statistilise mehaanika, rühma-, mängu- ja hulgateooria ning teiste matemaatika- ja füüsikaharudega seotud tehnikaid oma heliloomingus. Ta sidus muusika arhitektuuriga, luues muusikat olemasolevatele ruumidele ja kujundades ruume konkreetsete heliteoste ja etenduste tarvis. 1979. aastaks lõi Xenakis arvutisüsteemi nimega UPIC, mis oli võimeline tõlkima graafilisi kujundeid muusikakeelde. Tema tähtsaimad teosed on „Metastaseis“ (1953–54), löökpilliteos „Psappha“ (1975), „Pléïades“ (1979), nn ruumiline teos „Terrektork“ (1966) jne.

Iannis Xenakis suri 2001. aastal Pariisis.

Iannis Xenakis was born on May 29, 1922, into a Greek family in Romania, but at age 10 was sent to school on Spetsai Island (Greece). There he studied music and became enamored with Greek traditional and sacred music.

Xenakis went on to study architecture in Athens and while there, also studied music. Forced to flee Greece because of the German invasion, Xenakis arrived in Paris and went to work at Le Corbusier's architectural studio. Starting off as an assistant, he would soon

collaborate on major projects with Le Corbusier. While working, Xenakis also took music classes in harmony, counterpoint and composing. However, he was rejected by several teachers until he met Olivier Messiaen and started to attend his classes regularly in 1953. Messiaen's modal serialism was an influence on Xenakis' first large-scale work, *Anastenaria* (1953–54). The third part of the triptych, *Metastaseis*, is generally regarded as the composer's first mature piece. Xenakis pioneered electronic, computer music, the application of mathematics, statistics, and physics to music and music theory, and the integration of sound and architecture. He used techniques related to probability theory, statistics, statistical mechanics, group theory, game theory, set theory, and other branches of mathematics and physics in his compositions. He integrated music with architecture, designing music for pre-existing spaces, and designing spaces to be integrated with specific music compositions and performances. By 1979, he had devised a computer system called UPIC, which could translate graphical images into musical results.

His most important works include *Metastaseis* (1953–54), the percussion work *Psappha* (1975) and *Pléïades* (1979), 'spatialization' piece *Terrektork* (1966), etc.

Iannis Xenakis died in 2001 in Paris.

Benjamin Britten sündis 22. novembril 1913 Lowestoftis Inglismaal.

Muusikaga hakkas Britten tegelema juba varajases eas tänu oma emale, kes oli amatöörlaulja. Viieaastaselt kirjutas Britten oma esimesed lood ja üheteistkümmenaastaselt jäi ta silma helilooga Frank Bridge'ile, kes talle muusika algõpetust jagas ja erinevaid heliloojaid tutvustas.

1930. aastatel astus Britten sisse Londoni Royal College of Music'sisse (1930) ja hakkas tööle General Post Office'i filmiosakonnas (1935), kus kirjutas muusikat dokumentaalfilmidele. Lisaks lõi ta muusikat ka BBC Radio'le ning väikestele, enamasti vasakpoolsetele Londoni teatritruppidele. Sellesse aega jäab ka tutvumine luuletaja W. H. Audeniga, kellega Britten muusika-alaselt edaspidi palju koostööd tegi.

Britteni esimene ooper „Peter Grimes“ joudis lavale aastal 1945 ning kui mitte varem, siis alates selle teose joudmisest maailmalavadele räägitakse Brittenist

kui suurimast Inglise heliloojast pärast 17. sajandil elanud Henry Purcelli. Britteni tuntumaid teoseid on „War Requiem“ („Sõjareekviem“), „Young Person's Guide to the Orchestra“ („Noorte teejuht orkestri juurde“), ballett „Prince of the Pagodas“ („Pagoodide prints“), Rostropovitšile kirjutatud „Symphony for Cello and Orchestra“ („Sümfoonia tšellolle ja orkestrile“) ning loomulikult ooperid: „The Rape of Lucretia“ („Lucretia teotamine“), „Albert Herring“, „The Little Sweep“ („Väike korstnapühkija“), „The Turn of the Screw“ („Kruvipööre“), „A Midsummer Night's Dream“ („Suveöö unenägu“), „Owen Wingrave“ ja kolm aastat enne helilooja surma (1976) esietendunud „Death in Venice“ („Surm Veneetsias“) Thomas Manni samanimelise novelli järgi.

Benjamin Britten was born on November 22, 1913, in Lowestoft, England. His earliest exposure to music came from his mother, who was an amateur singer. He began composing his first works at the age of five and was discovered by the composer Frank Bridge who gave him the technical foundation for music and introduced him various composers. In the 1930s, Britten entered the London Royal College of Music (1930) and started work at the General Post Office's Film Unit (1935), where he composed music for documentary films. He also created music for BBC Radio and small, mostly left-wing London theatre groups. During this time, Britten met the poet W. H. Auden with whom he collaborated on several songs. Britten's first opera, *Peter Grimes*, was staged in 1945 and serves as a landmark – starting with the production of *Peter Grimes*, Britten became referred to as the greatest British composer ever since the 17th century Henry Purcell. Britten's best-known works are *War Requiem*, *Young Person's Guide to the Orchestra*, the ballet *The Prince of the Pagodas*, *Symphony for Cello and Orchestra* written for Rostropovich, and naturally his operas: *The Rape of Lucretia*, *Albert Herring*, *The Little Sweep*, *The Turn of the Screw*, *A Midsummer Night's Dream*, *Owen Wingrave* and *Death in Venice*, written three years prior to Britten's death (1976) after Thomas Mann's short story of the same name.

RAHVUSOOPER ESTONIA / ESTONIAN NATIONAL OPERA

Peadirektor / General Manager
Aivar Mäe

Loominguline juht / Artistic Director
Arvo Volmer

Balletti kunstiline juht / Artistic Director of the Ballet Company
Toomas Edur

Balletti kunstilise juhi assistent / Assistant to the Artistic Director of the Ballet Company
Age Oks

Tehnikadirektori kohusetäitja / Deputy Technical Director
Taivo Pahmann

Orkestri ja koori direktor, loomingulise juhi assistent / Director of the Orchestra and Chorus, assistant to the Artistic Director
Aili Roose

Balletti administratiivjuht / Administrative Manager of the Ballet Company
Andrus Kämbre

Avalikud suhted ja turundus / PR and Marketing
Ülla Veerg

Piletikeskus / Ticket Sales
Eve Paasik

Peadministraator / Front of House Manager
Riina Randver

Dekoratsioon / Sets
Külli Root

Kostüüm / Costumes
Kai Adolfsson

Heli ja video / Sound and Video
Kalev Timuska

RAHVUSOOPER
ESTONIA

RAHVUSOOPER ESTONIA

Estonia puiestee 4, 10148 Tallinn

Piletite tellimine

Tööpäeviti 10.00–16.00

683 1260, 506 8361

faks 683 1246;

estonia@opera.ee

Piletikassad

Iga päev 11.00–19.00

683 1214, 683 1215

Piletid müügil ka Piletimaailmas ja Piletilevis

ESTONIAN NATIONAL OPERA

Estonia Avenue 4, 10148 Tallinn, Estonia

Booking

Mon–Fri 10 a.m.–4 p.m.

Phone +372 683 1260, +372 506 8361

Fax +372 683 1246

estonia@opera.ee

Box Office

Mon–Sun 11 a.m.–7 p.m.

Phone +372 683 1214, +372 683 1215

Tickets available: Piletimaailm and Piletilevi

info@opera.ee

www.opera.ee